

МОВОЗНАВСТВО

УДК 81'371:811.112.2

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fpl.2023.136.4195>

СПОСОБИ НОМІНАЦІЇ ДИКИХ ТВАРИН У НІМЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Наталя Романова

*Херсонський державний університет,
вул. Університетська, 27, м. Херсон, Україна, 73000
NRomanova@ksu.ks.ua*

У статті розглянуто способи номінації диких тварин у німецьких пареміях. Паремію визначено крізь призму малої форми народної поетичної творчості – прислів'я та приказку, що узагальнює історію, культуру, досвід, мудрість германсько-німецького етносу про тваринний світ. Методологічна база пропонованого дослідження поєднує загальнонаукові і спеціально-наукові методи. Виявлено, що поняттєво-термінологічний апарат корелює з домінуючою лінгвістичною парадигмою, національними науковими традиціями і предметом вивчення: встановлено, що реєстр диких тварин більш розмаїтий, ніж свійських: з'ясовано, що на спосіб номінації диких тварин впливають позамовні й мовні чинники. Оцінено більшою мірою роль мовних чинників у творенні феномена, охарактеризовано як синкретичний, так і аналітичний способи творення зоонімів, запропоновано структурну класифікацію номінації диких тварин, розглянуто, відповідно, моделі.

Ключові слова: дикі тварини, спосіб номінації, паремія, кореневі слова, похідні слова, складні слова, складені слова.

Вступ. Паремії як джерело національної історії, культури, цінностей, літературної мови привертають до себе увагу вітчизняних і зарубіжних науковців відносно недавно: з кінця ХІХ ст. [27, с. 3]. Визначено генезис, статус, семантику, структуру, функції, стилістичні особливості феномена тощо [25, с. 175]. Проте способи номінації диких тварин у німецьких пареміях лишаються дотепер на периферії, що свідчить про актуальність вибору теми студії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дикі тварини – вільні особини, що мешкають здебільшого в природному середовищі. На жаль, деякі їхні види тримають у неволі, мотивуючи “порятунком”, “допомогою”, “захистом” або “науковим експериментом”. У цьому контексті дикі тварини є дзеркалом морального і духовного здоров'я людства загалом і етносу зокрема [26, с. 128]. Наприклад, проблему захисту тварин від жорстокого поводження в Україні та інших країнах висвітлено в низці праць законодавчого характеру [13]. Дотичною до цієї проблеми є тема хімічного складу, якості й безпеки м'яса диких тварин [1]. Лінгвістичні розвідки присвячено головно зіставній

семантиці зоосемізмів у фразеологічних одиницях одно- та різносистемних мов [18], порівнянню когнітивної природи орнітонімів германських і слов'янських народів [15], паралелям фразеологічних систем із зоонімним компонентом у неспоріднених мовах [3], національно-культурній специфіці “гендерно маркованих фразеологізмів з компонентом-зоонімом” [20], особливостям і способам відтворення фразеологічних одиниць із зоонімами [6] тощо.

Бачимо, що в колі наукових інтересів відсутня проблема способів номінації диких тварин у німецьких пареміях, хоча ці мікротексти (малі фольклорні жанри) дають змогу простежити динаміку розвитку номінацій, їхнього семантичного перетворення, визначити місце в комунікативному акті.

Методологія дослідження. Під час аналізу мовного матеріалу було використано загальнонаукові методики та спеціальні лінгвістичні методи. Загальнонаукові методики – індукція і дедукція; спеціальні лінгвістичні методи – описовий і структурний. За допомогою *індукції* узагальнено випадки та способи найменувань диких тварин, на основі *дедукції* розмежовано диких тварин-фаворитів і диких тварин загалом, виокремлено живих і мертвих, великих і малих, молодих, старіючих і старих, розумних і нерозумних, старанних і лінивих, активних і пасивних, досвідчених і недосвідчених, значущих і незначущих диких тварин. У форматі *описового методу* застосовано *аналіз словникових дефініцій*, завдяки чому було ідентифіковано назви диких тварин у словниковому фонді німецької мови; *прийом виокремлення тематичних груп* дав змогу виділити сукупність слів, пов'язаних спільною темою (назви птахів, звірів, комах, земноводних, членистоногих, плазунів, молосків); *прийом міжрівневої інтерпретації* – для встановлення семантичних міжрівневих зв'язків на вісі “морфема – лексема – висловлювання”. *Структурний метод* реалізовано через методики дистрибутивного та компонентного аналізу. *Дистрибутивний аналіз* застосовано для встановлення системи морфем дериватів зі значенням диких тварин; розмежування лексико-семантичних варіантів полісемантів; виявлення семантичних відношень між гіперонімом і гіпонімами в межах паремії. *Компонентний аналіз* уможливив виділення в лексичній одиниці зоонімних сем.

Результати дослідження та їхнє обґрунтування. Поняття паремії і способу номінації не мають однозначного тлумачення. Зокрема, паремія виявляє себе як мовний знак, ідіома, фразеологічна одиниця, афоризм, сентенція, прикмета, прокльон, каламбур та інші вислови або термін [16, с. 9–11; 28, с. 428], спосіб номінації мислять як прийом, механізм [21, с. 1] або процес, відповідно [2, с. 89]. Отже, паремію пов'язують із культурою мовленнєвої діяльності, знаннями про навколишній світ та художнім осмисленням останнього; уявлення про способи номінації еквівалентні духовній, мовленнєво-мисленнєвій, комунікативній та творчій діяльності людини.

Ми трактуватимемо паремію та спосіб номінації диких тварин у вузькому розумінні, тобто паремія – це прислів'я і/або приказка, що інформує про тварин як цінність та одну з найбільш значущих частин життєвого досвіду народу [16, с. 337], а спосіб номінації – це система прийомів для утворення назви кого-, чого-небудь [32, с. 390].

Існують різні підходи до класифікації паремій та типів номінації. Наприклад, паремії поділяють за структурною [8], алфавітною [19], лексичною [11], тематичною

[31], семантичною [12], генетичною [23], культурологічною [10] та іншими ознаками. Огляд класифікацій феномена зроблено О. Рогач [24].

Хочемо зауважити, що “ідеальної” класифікації паремій ще не створено. Кожна з них має свої переваги і недоліки, що не може не впливати певною мірою на методологію дослідження. Виходимо із найбільш оптимальних класифікацій німецьких паремій, а саме алфавітної та лексичної, оскільки в тематичній класифікації рубрику “Тварини” не зафіксовано [5].

Стосовно критеріїв кваліфікації способів номінації, то їх висвітлено в студії Л. Азарової, Г. Лепко [2], які роблять справедливий висновок про константність однієї з-поміж ознак: внутрішньомовність або міжмовність (терміни цитованих авторів). Очевидно, що йдеться про мовні й позамовні чинники. Мовні чинники перегукуються зі словотворенням (афіксація, словоскладання, абрєвіація, перенесення найменувань, сполучення слів), позамовні тотожні шляхам поповнення словникового складу літературної національної мови (запозичення, калькування, перифраз) [там само, с. 88].

Ми підтримуватимемо думку тих науковців, які при визначенні способів найменувань урахують більшою мірою мовні чинники [7, с. 120–121].

Згідно з емпіричним матеріалом [19; 33], реєстр диких тварин суттєво ширший, ніж свійських тварин [25] (табл. 1). Причина розбіжності – прагматично-культурна: потреба в харчуванні, попередня “заготовка” продуктів, культові вірування, жертвопринесення тощо [30, с. 40–41].

Таблиця 1

Класифікація тварин
за збірками німецьких паремій О. Кудіної, О. Пророченко, Н. Вeyer, А. Вeyer

Тварини		Приклади
дикі	свійські	
Птахи	+	<i>Adler, Krähen, Sperlinge</i>
Звірі	+	<i>Affen, Fuchs, Löwe</i>
Комахи	+	<i>Ameisen, Flöhe, Mücken</i>
Риби	-	<i>Aal, Fisch, Hecht</i>
Земноводні	-	<i>Frosch, Frösche, Kröten</i>
Членистоногі	-	<i>Krebs, Wurm</i>
Плазуни	-	<i>Schlange, Schlangen</i>
Молюски	-	<i>Schnecke</i>
Невизначені особини	-	<i>Weder Fisch noch Fleisch</i>

Із табл. 1 видно, що перші позиції списку збігаються (птахи, звірі, комахи), інші – ні. Цей збіг формальний, оскільки йдеться лише про спільну родову ознаку поняття. Особливе місце в наведеному списку посідають невизначені особини. Тут на передній план виходить заперечення смакових, поживних і корисних властивостей риб’ячого м’яса [34, с. 226]. Семантична трансформація риби як родового поняття зумовлена позамовними чинниками, а саме релігією. Зміна релігійної системи формує нові поняття, нові тлумачення тваринного світу через прагматичні функції останнього.

Зауважимо, що особливістю німецьких паремій є використання в них так званої початкової рими, за допомогою якої створюється алітерація. Залишки початкової рими записуються, наприклад, на початку слів зі звуком *b* (*Bär bleibt Bar* <...>), *f* (*Den Fuchs muss man mit Füchsen fangen*) або з фонемою *f* (*In der schönsten Haut steckt die gefährlichste Schlange*).

Способи і засоби творення назв диких тварин узагальнено в таблиці 2.

Таблиця 2

**Словотвір назв диких тварин
за збірками німецьких паремій О. Кудіної, О. Пророченко, Н. Вeyer, А. Вeyer**

Форма	Модель	Приклади
Кореневі	твірна основа (ТО)	<i>(Der) Adler; der Bär; die Elster</i>
Похідні	1. ТО + суфікс; 2. прикметник → іменник	1. <i>Tier-chen</i> ; 2. <i>alt</i> → <i>die Alten</i>
Складні	ТО1 + ТО2; ТО1 + -n- + ТО2	<i>Holz-krähen</i> ; <i>Kirche-n-maus</i>
Складені	1. слово 1 + слово 2; 2. заперечення слова 1 + слова 2	<i>Alte Füchse</i> ; <i>die gefährlichste Schlange</i> ; <i>nicht Fuchsend Hase</i>
Речення	слово + знак оклику	Rufe nicht: <i>“Hase!”</i> bis du ihn im Sacke hast [16, с. 170].

Кореневі назви диких тварин не розчленовуються на окремі основи або основу та афікс, не входять до складу інших німецьких ТО, вони втратили “свої етимологічні зв’язки і змінили свою стару словотвірну форму” в ході історичного розвитку мови і є підґрунтям для словотворення [28, с. 94–95].

Похідні назви диких тварин утворюються шляхом суфіксації та конверсії. Виявлено зменшувальний суфікс *-chen*, що привносить у семантику ТО основні семи “маленький розмір”, “суб’єктивне ставлення мовця до предмета” та потенційну сему “підсилення гендерної нейтральності”, суфікси *-e*, *-(e)n* для утворення множини. При цьому можуть використовувати артикль а) означений *die* (*die Trauben*), б) нульовий (*Alte Füchse, tausend Mücken*), умлаут для кореневих голосних *-o-* (*Störche, Vögel*), *-u-* (*Füchse*), дифтонга *-au-* (*Mäuse*), особове закінчення давального відмінка *-n* (*Mit den Wölfen muss man heulen* [19, с. 158]).

Дериват *Tierchen* “звірятко” вживають у прямому й переносному значенні [33, с. 290]. Пряме значення пов’язане з розміром тварини, переносне – зі статусом людини. Актуалізація цих значень можлива лише в межах стилістичного контексту, що усуває багатозначність слова і водночас “додає йому нових оказіональних конотацій” [22, с. 248].

Назви диких тварин, утворені через конверсію або перехід прикметника в іменник, трапляються дуже рідко: *Junge Frösche lernen von den Alten das Quaken* [19, с. 138]. Таку семантичну трансформацію зводять до субстантивзації, її схема – прозора, а саме: “оцінка – предмет, наділений оцінкою” [29, с. 130]. Оцінка передбачає вік особин і його градацію. Визначення віку збігається із загальним рівнем розвитку тварин, градація – їхньою адаптованістю до вимог довкілля [17, с. 76].

Складні назви (композиції) диких тварин легко розчленовуються на компоненти, містять два граматично оформлені слова, що виражають єдине поняття. Тут можливі варіанти. Йдеться про з'єднувальний елемент або його відсутність. Паремія *Kirchenmaus* зазнає семантичного зсуву і асоціюється зі ступенем зубожіння людини. Механізм фразеологізації – метафора. Церкву як місце проживання християнського Бога і мишу як супутника людини опосередковано їжею, їстівними припасами та типом харчування. Церковна їжа, церковні їстівні припаси, церковний тип харчування орієнтовані на релігійну духовність, фізична їжа, фізичні їстівні припаси, фізичний тип харчування – на мирську матеріальність. Релігійна духовність різко протиставлена мирській матеріальності як нормі життя та системі його збереження [4, с. 121–123]. В семантичній структурі компонента *-maus* міститься потенційна сема негативної оцінки хижака як “нечистої тварини”, що сприяє появі нового конотативного значення композита *Kirchenmaus*. Інакше кажучи, миша опоганює церкву, її священика і прихожан, віддаляє віруючих від християнського Бога.

Складені назви диких тварин поєднують два і більше окремих слова, що вживаються в самостійному значенні. Вони тотожні вільному або сталому словосполученню. Вільні словосполучення формують певний образ, наприклад, сукупність літніх лисів *Alte Füchse*, найбільш небезпечна змія *die gefährlichste Schlange*, швидкість а) вчинків *ein Vogel in Taten*, б) порад *eine Schnecke im Raten*, в) польоту *mit dem Adler*; нещастя *eine arme Maus*; розум *eine kluge Maus*, заперечення а) сукупності зайців *keine Hasen*, б) одиничності лиса і зайця *nicht Fuchs und Hase*; кількість а) популяції *mehr Hasen als Jäger*, б) особин *zwei Hasen*; страждання *vor der Mücke* тощо.

Зауважимо, що компоненти сталого словосполучення *weder Fisch noch Fleisch* втрачають свій смисл, образність, емоційність, стилістичну належність поза межами паремії. Водночас аналізована мовна одиниця демонструє семантичну й образну “гнучкість” – позначає щось незрозуміле, беззмістовне, непотрібне, невиразне, зроблене абияк, або когось, хто абсолютно нічим не виділяється, пасивно ставиться до навколишнього світу, не має власної волі тощо. При метонімічному перенесенні форми дикої тварини (*Fisch*) на її зміст (*Fleisch*) було деактуалізовано і замінено основну сему “водна хребетна тварина із вкритим лусками тілом” на потенційні семи “невизначена якість м'яса”, “спотворення смаку”. Поєднання наведених потенційних сем зумовлює появу інтенсивності огидливого ставлення до рибної їжі [порівн.: 9, с. 34–36].

Речення зазвичай виражає думку, реалізує комунікативний намір [14, с. 295–296]. Будова речення в емпіричному матеріалі проста, односкладна, містить лише підмет. Такі речення в теорії синтаксису характеризують “як односкладні номінативні речення” [там само, с. 299]. Номінативне речення “*Hase!*” позначає звуконаслідування стрибка – “гоп”, виражає незавершеність події, поспішність або самовпевненість чи хвалькуватість. Активатором наведених властивостей постає *засць*. Тварина дуже швидко бігає, робить різні маневри і віражі, що стає підґрунтям метафоричного перенесення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розгляд проблеми способів номінації диких тварин у німецьких пареміях дає змогу зробити такі висновки:

Терміни “паремія” і “способи номінації” мають широке і вузьке значення, корелюють із національною науковою традицією та методологією, демонструють відкритість.

Дикі тварини репрезентовано в німецьких пареміях нерівномірно: перший шабель – найбільш презентабельний – посідають птахи, другий – відносно презентабельний – належить звірам, третій – помірно презентабельний – охоплює комах, четвертий – мало презентабельний – перегукується із рибами, п’ятий – не презентабельний – поділяють між собою земноводні і членистоногі, шостий – рідкісний або не актуальний – збігається із плазунами, моллюсками, невизначеними особинами.

Номінації диких тварин апелюють до слова, словосполучення (вільне, стале), речення (номінативне), мають пряме і переносне значення, іноді потребують стилістичного контексту.

Способи номінацій диких тварин: в однині – морфологічний і неморфологічний, у множині – морфологічний.

Інтерес для подальшого дослідження становить зіставний аспект способів номінацій диких тварин у споріднених та неспоріднених мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко Н. О., Нагорна Л. В. Амінокислотний та жирно-кислотний склад м’яса диких тварин. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6453/1/8.pdf>.
2. Азарова Л., Лепко Г. Основні визначення типів номінацій в сучасному мовознавстві. *Рідний край*. 2010. № 1. С. 86–90.
3. Башук Н. П. Фразеологізми із зоонімним компонентом в німецькій та українській мовних картинах світу. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Філологія”*. 2020. Вип. 9 (77). С. 200–203.
4. Безпека, релігія, церква в сучасному суспільстві : монографія / за ред. К. М. Вергелеса, О. І. Предко. Вінниця : Видавництво ФОП Кушнір Ю. В., 2021. 352 с.
5. Бойко Н. В. Deutsche Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten. URL: https://www.academia.edu/39345836/DEUTSCHE_SPRICHW%C5%90RTER_UND_SPRICHW%C5%90RTLICHE_REDENSARTEN_%D0%9D%D0%86%D0%9C%D0%95%D0%A6%D0%AC%D0%9A%D0%86_%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%A1%D0%9B%D0%86%D0%92%D0%AF_%D0%A2%D0%90_%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%9A%D0%90%D0%97%D0%9A%D0%98.
6. Болотнікова А. П., Бечкало Н. В., Маркіна А. І., Сидорова А. К. Особливості перекладу фразеологічних одиниць із зоонімами. *Молодий вчений*. 2020. № 7.1 (83.1). С. 20–23.
7. Вовк В. Н. Языковая метафора в художественной речи. Природа вторичной номинации. Киев : Наукова думка, 1986. 142 с.
8. Гаврилова В. В. Теоретичні засади вивчення паремій. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Філологічні науки. 2015. Вип. 7. С. 11–20.
9. Гамзюк М. В. Лексико-семантичні шляхи первинного фразотворчого процесу. *Німецька фразеологія в Україні (до 80-річчя з дня народження Володимира Івановича Гаврися)*: монографія / за ред. М. В. Гамзюка. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2012. С. 29–42.

10. Даниленко Л. І. Лінгвокультурологічна характеристика прецедентності паремійного тексту. *Мовознавство*. 2007. № 3. С. 78–84.
11. Дубравська З. Р. Паремії як засіб пізнання системи мови. *Молодий вчений*. 2017. № 4.3 (44.3). С. 77–80.
12. Дюкарева І.Ю. Семантична класифікація англійських та українських паремій. URL: http://www.rusnauka.com/3_ANR_2013/Philologia/7_126478.doc.htm
13. Єрмолаєва Т., Шевченко Ю. Захист диких тварин від жорстокого поводження в Україні. *Підприємство, господарство і право*. 2019. № 11. С. 179–182.
14. Запорожець Л. М. Синтаксична система мови. *Вступ до мовознавства* : підручник / за ред. І.О. Голубовської. Київ : ВЦ “Академія”, 2016. С. 287–305.
15. Кирилюк М., Ставчук Н. Структурно-семантичні та когнітивні особливості фразеологізмів з номенами на позначення домашніх птахів у німецькій, англійській та українській мовах. *Філологічний часопис*. 2018. Вип. 1 (11). С. 55–64.
16. Колоїз Ж. В., Малюга Н. М., Шарманова Н. М. Українська пареміологія : монографія. Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ “КНУ”, 2014. 349 с.
17. Коляда Н. М. Соціальна геронтологія : навч. посібник. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 80 с.
18. Краснобаєва-Чорна Ж. В. Роль зоосемізмів і флоризмів у формуванні ціннісної картини світу (на матеріалі фраземіки одно- та різносистемних мов). URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24639/Krasnobaieva-Chorna.pdf?sequence=1>.
19. Кудіна О. Ф., Пророченко О. П. Перлини народної мудрості : посібник. Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. 320 с.
20. Лозицька М. Національно-культурна специфіка гендерно маркованих фразеологізмів з компонентом-зоонімом у сучасній німецькій мові. *Іноземна філологія*. 2019. Вип. 132. С. 16–25.
21. Нестеренко Я. Я. Явища непрямой номінації в українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 1997. 17 с.
22. Приходько Г.І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові : монографія. Запоріжжя : ЗДУ, 2001. 362 с.
23. Прутчикова В. В. Паремія як когнітивна модель для репрезентації колективних знань. *Проблеми загального і слов'янського мовознавства*. 2018. № 1. С. 103–110.
24. Рогач О. Типи паремій та принципи їхньої класифікації. *Актуальні питання іноземної філології*. 2017. № 7. С. 143–148.
25. Романова Н. Свійські тварини в німецьких пареміях. *Актуальні питання іноземної філології*. 2018. № 9. С. 174–181.
26. Романова Н. В. Дикі тварини-фаворити в німецьких прислів'ях: семантичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика*. 2019. Вип. 36. С. 128–132.
27. Савченко О. О. Етнокультурний компонент у семантиці назв елементів рельєфу (на матеріалі паремій української та англійської мов): автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.17. Вінниця, 2020. 23 с.
28. Семотюк О. П. Сучасний словник іншомовних слів. Харків : Веста, 2008. 688 с.
29. Солошенко-Задніпровська Н. К. Конверсія як продуктивний спосіб словотворення сучасної англійської мови (на матеріалі рекламних текстів). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2020. № 44. С. 129–132.
30. Таранець В. Г. Арії. Слов'яни. Руси: Походження назв Україна і Русь : монографія. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2004. 296 с.
31. Шепітько С. В. Проблема тематичного угруповання паремій із позицій когнітивно-дискурсивного підходу. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 3, Т. 2. С. 106–110.

32. Яременко В., Сліпушко О. (уклад.) Новий тлумачний словник української мови: у трьох томах. Київ : Аконіт, 2003. Т. 3 : П–Я. 864 с.
33. Beyer H., Beyer A. Sprichwörter lexikon. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1989. 392 s.
34. DUDEN. Redewendungen. Mannheim : Dudenverlag, 2002. Bd. 10. 955, [5] S.

REFERENCES

1. Avramenko N. O., Nahorna L. V. Aminokyslotnyi ta zhyrno-kyslotnyi sklad miasa dykykh tvaryn [Amino acid and fatty acid composition of meat of wild animals]. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6453/1/8.pdf>.
2. Azarova L., Lepko H. Osnovni vyznachennia typiv nominachii v suchasnomu movoznavsni [Basic definitions of nomination types in modern linguistics]. *Ridnyi kraj*. 2010. Nr. 1. S. 86–90.
3. Bashuk N. P. Frazеологізми із зоонімним компонентом в німецькій та українській мовних картинках світу [Phraseologisms with a zoonymic component in the German and Ukrainian language pictures of the world]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriya "Filolohiya"*. 2020. Vyp. 9 (77). S. 200–203.
4. Bezpeka, relihiya, tserkva v suchasnomu suspilstvi / za red. K. M. Verhelesa, O. I. Predko [Security, Religion, Church in Modern Society]. Vinnytsia : Vydavnytstvo FOP Kushnir Yu.V., 2021. 352 s.
5. Boiko N. V. Deutsche Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten. URL: https://www.academia.edu/39345836/DEUTSCHE_SPRICHW%C5%90RTER_UND_SPRICHW%C5%90RTLICHE_REDENSARTEN_%D0%9D%D0%86%D0%9C%D0%95%D0%A6%D0%AC%D0%9A%D0%86_%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%A1%D0%9B%D0%86%D0%92%D0%AF_%D0%A2%D0%90_%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%9A%D0%90%D0%97%D0%9A%D0%98.
6. Bolotnikova A. P., Bechkalo N. V., Markina A. I., Sydorova A. K. Osoblyvosti perekladu frazeologichnykh odynty iz zoonimamy [Peculiarities of translation of phraseological units with zoonyms]. *Molodyi vchenyi*. 2020. Nr. 7.1 (83.1). S. 20–23.
7. Vovk V. N. Yazykovaya metafora v khudozhestvennoi rechi. Priroda vtorichnosti nominatsii [Linguistic Metaphor in Literary Speech. Nature of Secondary Nomination]. Kiev : Naukova dumka, 1986. 142 s.
8. Havrylova V. V. Teoretychni zasady vyvchennia paremii [Theoretical foundations of the study of paremias]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu*. Seriya: Filolohichn inauky. 2015. Vyp. 7. s.
9. Hamzyuk M. V. Leksyko-semantychni shliakhy pervynnoho frazotvorchoho protsesu [Lexical-semantic ways of the primary phrase-forming process]. *Nimetska frazeolohiya v Ukraini (do 80-richchaya z dnya narodzhennya Volodymyra Ivanovycha Havrysy)* [German phraseology in Ukraine (to the 80th anniversary of Volodymyr Ivanovich Havrysy)]/ za red. M.V. Hamzyuka. Kyiv : Vydavnychi tsestr KNLU, 2012. S. 29–42.
10. Danylenko L. I. Lihvokulturolohična kharakterystyka pretsedentnosti paremiinoho tekstu [Linguistic and cultural characteristics of the precedent of paremic text]. *Movoznavstvo*. 2007. Nr. 3. S. 78–84.
11. Dubravska Z. P. Paremi iak zasib piznannia systemy movy [Paremias as means of cognizing the language system]. *Molodyi vchenyi*. 2017. Nr. 4.3 (44.3). S. 77–80.
12. Diukarieva I. Yu. Semantychna klasyfikatsiia anhliiskyykh ta ukrainskyykh paremii [Semantic classification of English and Ukrainian paremiss]. URL: http://www.rusnauka.com/3_ANR_2013/Philologia/7_126478.doc.htm.

13. Yermolaeva T., Shevchenko Yu. Zakhyst tvaryn vid zhorstokoho povodzhennya v Ukraini [Protection of wild animals from cruelty in Ukraine]. *Pidpryemstvo, hospodarstvo i pravo*. 2019. Nr. 11. S. 179–182.
14. Zaporozhets L. M. Syntaksychna systema movy [The syntactic system of the language]. *Vstup do movoznavstva [Introduction to Linguistics]* / za red. I. O. Holubovskoi. Kyiv : VTs “Akademiya”, 2016. S. 287–305.
15. Kyrylyuk M., Stavchuk N. Strukturno-semantychni ta kohnityvni osoblyvosti frazeolohizmiv z nomenamy na poznachennya domashnikh ptakhiv u nimetskii, anhliiskii ta ukrainskii movakh [Structural-semantic and cognitive features of phraseological units with nouns for domestic birds in German, English and Ukrainian languages]. *Filolohichnyi chasopys*. 2018. Vyp. 1 (11). S. 55–64.
16. Koloiz Zh.V., Malyuha N. M., Sharmanova N. M. Ukrainska paremiolohiya [Ukrainian Paremiology]. *Kryvyi Rih : KPI DVNZ “KNU”*, 2014. 349 s.
17. Kolyada N. M. Sotsialna herontolohiya [Social gerontology]. Uman : FOP Zhovtyi O.O., 2016. 80 s.
18. Krasnobaeva-Chorna Zh. V. Rol zoosemizmiv i floryzmiv u formuvanni tsininnoi kartyny svitu (na materialy frazemiky jedno- ta riznosystemnykh mov) [The role of zoosemisms and florisms in the formation of axiological picture of the world (based on the material of phrasemics of mono- and multi-system languages)]. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24639/Krasnobaieva-Chorna.pdf?sequence=1>.
19. Kudina O. F., Prorochenko O. P. Perlyny narodnoi mudrosti [Pearls of Folk Wisdom]. Vinnytsya : NOVAKNYHA, 2005. 320 s.
20. Lozytska M. Natsionalno-kulturna spetsyfika henderno markovanykh frazeolohizmiv z komponentom-zoonimom u suchasni nimetskii movi [National-cultural specificity of gender-marked phraseological units with a zoonym component in the modern German language]. *Inozemna filolohiya*. 2019. Vyp. 132. S. 16–25.
21. Nesterenko Ya. Ya. Yavyscha nepryamoi nominatsii v ukrainskii movi [Phenomena of indirect nomination in the Ukrainian language]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk:10.02.01. Kyiv, 1997. 17 s.
22. Prykhodko H. I. Sposoby vyrazhennya otsinky v suchasni anhliiskii movi [Ways of Expressing Evaluation in Modern English]. Zaporizhzhya : ZDU, 2001. 362 s.
23. Prutchykova V. V. Paremiya yak kohnityvna model dlya prezentatsii kolektyvnykh znan [Paremia as a cognitive model for the representation of collective knowledge]. *Problemy zahalnoho i slovyansko homovoznavstva*. 2018. Nr. 1. S. 103–110.
24. Rohach O. Typy paremii ta pryntsyipy ikhnjoi klasyfikatsii [Types of paremias and principles of their classification]. *Aktualni pytannya inozemnoi filolohii*. 2017. Nr. 7. S. 143–148.
25. Romanova N. Sviiski tvaryny v nimetskykh paremiyakh [Domestic Animals in German Proverbs]. *Aktualni pytannya inozemnoi filolohii*. 2018. Nr. 9. S. 174–181.
26. Romanova N. V. Dyki tvaryny-favority v nimetskykh prysliviakh: semantychnyi aspekt [Wild animals-favorites in German proverbs: Semantic aspect]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Linhvistyka*. 2019. Vyp. 36. S. 128–132.
27. Savchenko O. O. Etnokulturnyi component u semantysi nazv elementiv reliefu (na materialy paremii ukrainskoi ta anhliiskoi mov) [Ethnocultural component in the semantics of the names of relief elements (based on the material of paremies of the Ukrainian and English languages)]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk :10.02.17/ Vinnytsya, 2020. 23 s.
28. Semotyuk O. P. Suchasnyi slovnyk inshomovnykh sliv [Modern Dictionary of Foreign Words]. Kharkiv : Vesta, 2008. 688 s.
29. Soloshenko-Zadniprovska N. K. Konversiya yak produktyvnyi sposib slovotvorennya suchasnoi anhliiskoi movy (na materialy reklamnykh tekstiv) [Conversion as a productive

- method of word formation in modern English (on the material of advertising texts]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Filolohiya*. 2020. Nr. 44.S. 129–132.
30. Taranets V. H. Arii. Slovyany. Rusy: Pokhodzhennya nazv Ukraina i Rus [Aryans. Slavs. Russ: The Origin of the Names *Ukraine* and *Rus*']. Odesa : ORIDU NADU, 2004. 296 s.
 31. Shepitko S. V. Problema tematychnoho uhrupuvannya paremii z pozutsii kohnityvno-dyskursyvnoho pidkhotu [The problem of thematic grouping of paremias from the standpoint of the cognitive-discursive approach]. *Zakarpatski filolohichni studii*. 2018. Vyp. 3, T. 2. S. 106–110.
 32. Yaremenko V., Slipushko O. (uklad.).Novyi tlumachnyi slovnyk ukraïnskoi movy: u trjokh tomakh [New Explanatory Dictionary of the Ukrainian language: in three volumes]. Kyiv : Akonit, 2003. T. 3 : P–Ya. 864 s.
 33. Beyer H., Beyer A.Sprichwörter lexikon. Leipzig : VEB Bibliographisches Institut, 1989. 392 s.
 34. DUDEN. Redewendungen. Mannheim : Dudenverlag, 2002. Bd. 10. 955, [5] S.

Стаття надійшла до редколегії 27.04.2023

Прийнята до друку 08.09.2023

NOMINATION OF WILD ANIMALS IN GERMAN PAREMIAS

Natalia Romanova

*Kherson State University,
27, Universytetska Str., Kherson, Ukraine, 73000
NRomanova@ksu.ks.ua*

The present article discusses the ways of nomination of wild animals in German paremias. Wild animals are free beings living in the natural environment and representing three parts of the World Tree: upper, middle and lower. The upper part is associated with birds, the middle – with animals, the lower – with insects, fish, amphibians, arthropods, reptiles, and molluscs. Indeterminate creatures are also associated with the lower tier. Paremia is defined through the prism of a small form of folk poetic creativity – a proverb and a saying that summarizes the history, culture, experience, and wisdom of the Germanic-German ethnos about the animal world. This testifies to the fact that paremias belong to ancient written records. A feature of Germanic paremias is their use of the so-called initial rhyme, with the help of which alliteration is created. The remains of the initial rhyme are recorded, for example, at the beginning of words with the sound *b* (*Bär bleibt Bar* <...>), *f* (*Den Fuchs muss man mit Füchsen fangen*) or with the phoneme *f* (*In der schönsten Haut steckt die gefährlichste Schlange*), etc. M.D. Stepanova's theory of word formation was chosen to study the ways of naming wild animals in German paremias. This theory makes it possible to differentiate the ways of word formation, systematize their means, reconstruct models, outline the paradigm of grammatical suffixes and inflections, word forms, trace the word-forming rules or laws of language that regulate the use of methods of forming the names of wild animals. The methodological base of the proposed study combines general scientific and special scientific methods. It was found that the conceptual and terminological apparatus correlates with the dominant linguistic paradigm, national scientific traditions and the subject of the study. It was established that the register of wild animals is more diverse than that of domestic animals, and it was found that the method of nomination of wild animals is influenced by non-linguistic and linguistic factors.

The role of language factors in the creation of the phenomenon was assessed to a greater extent. According to the type of word-forming form, the names of wild animals in German paremias are conventionally classified into four varieties: 1) root, 2) derived, 3) complex, 4) compound, 5) sentence. The root method of word formation dominates; word formation resonates with syntactic constructions, i.e. it is subject to grammatical laws that generalize from the individual and specific.

Key words: wild animals, method of nomination, paremia, root words, derived words, complex words, compound words.